

bus utar. Dolabella tuo nihil mihi scito esse jucundius: hanc adeo habeo gratiam illi, neque enim aliter facere potui: tanta ejus humanitas, is sensus, ea in me est benevolentia. Vale. *Ex Cic. l. 10. ad Attic. epist. 9.*

Cæsar Imper. Ciceroni Imp. S. D.

Etsi te nihil temere, nihil imprudenter facturum judicarem, tamen permotus hominum fama, scribendum ad te existimavi, et pro nostra benevolentia petendum, ne quo progredieris inclinata jam re, qua integra etiam progrediendum tibi non existimasses; namque et amicitiae graviolem injuriam feceris, et tibi minus commode consulueris, si non fortunæ obsecutus videbere: omnia enim secundissima nobis, adversissima illis accidisse videntur; nec causam secutus; (eadem enim tum fuit, cum ab eorum consiliis abesse judicasti) sed meum aliquod factum condemnasse; quo mihi gravius abs te nihil accidere potest: quod ne facias, pro jure nostræ amicitiae a te peto. Postremo, quid viro bono, et quieto, et bono civi magis convenit, quem abesse a civilibus controversiis? quod nonnulli cum probarent, periculi causa sequi non poterunt, tu, explorato et vitæ meæ testimonio, et amicitiae judicio, neque tutius, neque honestius reperies quidquam, quam ab omni contentione abesse: xv. Kal. Maji ex itinere. Vale. *Ex Cic. libr. 10. ep. ad Attic. epist. 9.*

M. Furium, quem mihi commendas, vel regem Galliae faciam, vel Leptæ legatum: si vis tu, ad me alium mitte, quem ornem. *Ex Cic. libr. 7. epist. ad Fam. epist. 5. ad Cæsar.*

Neque pro cauto, ac diligente se castris continuit. *Ex Charis. l. 1.*

Quid quæris, quid Cæsar ad me scripserit? quod sæpe, gratissimum sibi esse, quod quierim: oratque, in eo ut perseverem. *Ex Cic. libr. 8. epist. ad Attic. epist. 11.*

De tribunatu quod scribis, ego vero nominatim petivi Curtio, et mihi ipse Cæsar nominatim Curtio pa-

ratum esse rescripsit. *Ex Cic. libr. 3. epist. ad Quinct. Fratr. epist. 1.*

Quod quidem propemodum videor ex Cæsar's literis, ipsius voluntate facere posse, qui negat neque honestius, neque tutius mihi quidquam esse, quam ab omni contentione abesse. *Ex Cic. libr. 10. ad Attic. epist. 10.*

Cæsar mihi ignoscit per literas, quod non venerim, seseque in optimam partem id accipere dicit. Facile patior, quod scribit, secum Tullium et Servium questos esse, quia non idem sibi, quod mihi remisisset, etc. sed tamen exemplum misi ad te Cæsar's literarum. *Ex Cic. libr. 10. epist. ad Attic. epist. 3.*

Sextius apud me fuit, et Theopompus pridie: venisse a Cæsare narrabat literas: hoc scribere, sibi certum esse Romæ manere, causamque eam adscribere, quæ erat in epistola nostra, ne se absente leges suæ negligerentur, sicut esset neglecta Sumptuaria. *Ex Cic. l. 13. epist. ad Attic. epist. 7.*

Sed heus tu, celari videor a te; quomodonam, mi Frater, de nostris versibus Cæsar? Nam primum librum se legisse scripsit ad me ante: et prima sic, ut neget se ne Græca quidem meliora legisse. Reliqua ad quemdam locum *ἑδωκότερα*, hoc enim utitur verbo, etc. *Ex Cic. l. 2. epist. ad Quinctum Fratrem epist. 15.*

Ex Britannia Cæsar ad me Kal. Septembr. dedit literas, quas ego accepi ad iv. Kal. Octobr. satis commodas de Britannicis rebus: quibus ne admirer, quod a te nullas acceperim, scribit se sine te fuisse, cum ad mare accesserit, etc. *Ex Cic. libr. 3. epist. ad Quinctum Fratrem epist. 1.*

Cum hanc jam epistolam complicarem, tabellarii a vobis venerunt ad xi. Kal. Septembr. vicesimo die. O, me sollicitum! quantum ego dolui in Cæsar's suavissimis literis. Sed quo erant suaviores, eo majorem dolorem illius ille casus afferebat. *Ex Cic. l. 3. epist. ad Quinctum Fratrem epist. 1.*

EX LIBRIS EPIST. AD C. OPIIUM, ET BALBUM
CORNELIUM.*Cæsar Oppio, et Cornelio S. D.*

Gaudeo mehercule vos significare literis, quam valde probetis ea, quæ apud Corfinium sunt gesta, consilio vestro utar libenter, et hoc libentius, quod mea sponte facere constitueram, ut quam lenissimum me præberem: tentemus hoc modo, si possumus, omnium voluntates recuperare, et diuturnitate odium effugere non potuerunt, neque victoriam diutius tenere, præter unum L. Sullam, quem imitatus non sum: hæc nova sit ratio vincendi, ut misericordia, et liberalitate nos muniamus: id quemadmodum fieri possit, nonnulla mihi in mentem veniunt, et multa reperiri possunt: de his rebus, rogo vos, ut cogitationem suscipiatis. Cn. Magium Pompeii Præfectum deprehendi: scilicet meo instituto usus sum, et eum statim missum feci. Jam duo præfecti fabri Pompeii in meam potestatem venerunt, et a me missi sunt; si volent grati esse, debent Pompejum hortari, ut malit mihi esse amicus, quam iis, qui et illi, et mihi semper fuerunt inimicissimi: quorum artificibus effectum est, ut Resp. in hunc statum perveniret. *Ex Cic. libr. 9. epist. ad Attic. epist. 8.*

Cæsar Oppio, et Cornelio S. D.

Ad VII. Id Mart. Brundisium veni; ad murum castra posui. Pompejus est Brundisii: missi ad me Cn. Magium de pace, quæ visa sunt, respondi: hoc vos statim scire volui, cum in spem venero, de compositione aliquid me conficere, statim vos certiores faciam. Valete. *Ex Cic. l. 9. epist. ad Attic. epist. 16.*

De Cæsare fugerat me ad te scribere. Video enim quas tu literas expectaris. Sed ille scripsit ad Balbum fasciculum illum epistolarum, in quo fuerat et mea, et Balbi, totum sibi aqua madidum redditum esse: ut ne illud quidem sciat, meam fuisse aliquam epistolam; sed ex Balbi epistola pauca verba intellexerat, ad quæ rescripsit his verbis: De Cicerone video te

quiddam scripsisse, quod ego non intellexi: quantum autem conjectura consequerbar, id erat hujusmodi, tu magis optandum, quam sperandum putarem. Itaque postea misi ad Cæsarem eodem illo exemplo literas. Jocus autem illius de sua egestate ne sis aspernatus, etc. *Ex Cic. l. 2. epist. ad Quinctum Fratrem epist. 11.*

Libri sunt epistolarum C. Cæsaris ad C. Oppium, et Balbum Cornelium, qui res ejus absentis curabant. In his epistolis quibusdam in locis inveniuntur literæ singulares, sine coagmentis syllarum, quas te putes positas incondite; nam verba ex literis confici nulla possunt: erat autem conventum inter eos clandestinum, de commutando situ literarum, ut inscriptio quidem alia alia locum, et nomen teneret; sed in legendo locus cuique suus, et potestas restitueretur, etc. Est autem Probi Grammatici commentarius satis curiose factus, de occulta literarum significatione epistolarum C. Cæsaris scriptarum. *Ex Gell. l. 17. c. 9.*

EX LIBRO EPISTOLARUM AD Q. PEDIUM

Cæsar Q. Pedio S. D.

Pompejus se oppido tenet: nos ad portas castra habemus: conamur opus magnum, et multorum dierum, propter altitudinem maris: sed tamen nihil est, quod potius faciamus: ab utroque portus cornu moles jacimus, ut aut illum quamprimum trajicere, quod habet Brundisii copiarum, cogamus, aut exitu prohibeamus. *Ex Cic. libr. 8. epist. ad Attic.*

EX LIBRO EPISTOLARUM AD PISONEM.

Locellum tibi signatum remisi. *Ex Char. l. 1.*

EX LIBRO EPISTOLARUM AD ANTONIUM.

Nam ad me misit Antonius exemplum Cæsaris ad se literarum, in quibus erat: se audivisse, Cæsarem, et L. Metellum in Italiam venisse, Romæ ut essent palam; id sibi non placere; ne qui motus ex eo fierent; prohiberique omnes Italia, nisi quorum ipse causam co-

gnovisset : deque eo vehementius erat scriptum. *Ex Cic. ad Attic. libr. 11.*

EX LIBRO EPISTOLARUM AD SERVILIUM.

P. Servilius pater ex literis, quas sibi a Cæsare missas esse dicebat, significat valde se sibi gratum fuisse, quod de sua voluntate erga Cæsarem humanissime, diligentissimeque locutus esses. *Ex Cicer. libr. 3. epist. ac Quinctum Fratrem epist. 1.*

DE C. JULII CÆSARIS EPISTOLIS
TESTIMONIA.

Epistolæ quoque ejus ad Senatum extant : quas primus videtur ad paginas, et formam memorabilis libelli convertisse : cum antea Consules, et Duces nonnisi transversa charta mitterent scriptas. Extant et ad Ciceronem ; item ad Familiares domesticis de rebus, in quibus si qua occultius perferenda erant, per notas scripsit, id est, sic structo literarum ordine, ut nullum verbum effici posset ; quæ si quis investigare, et persequi vellet, quartam elementorum literam, id est, O pro A, et perinde reliquas commutat. *Ex Sueton. in Cæs. Harum mentio apud Cicer. in epist. 11. libr. 16. ad Famil.* Omnino et ipse Cæsar, amicus noster minaces ad Senatum, et acerbis literas miserat, etc.

Scribere, et legere simul, dictare, et audire solitum accepimus : epistolas vero tantarum rerum quaternas pariter librariis dictare, aut si nihil ageret, septenas. *Ex Plin. l. 7. c. 15.*

Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ κρατεῖα προσεξήκισεν ἰσχυρομένους τὰς ἐπιστολάς : ἐπαγορεύειν, καὶ ὑσὶν ὁμογράφουσιν ἐξαρκεῖν. ὡς δὲ ὁ πρὸς Φίλοι, καὶ πλεοσύν. λέγεται δὲ καὶ τὸ κτὰ γραμμάτων τοῖς φίλοις ὁμιλεῖν. Καίσαρα πρῶτον μηχανήσασθαι. *Ex Plut. in Cæs.*

EX ORATIONE IN FUNERE JULIÆ.

Quæstor Juliam amitam, uxorem Corneliam defunctas laudavit e more pro rostris ; sed in amitæ quidem laudatione, de ejus, ac patris sui origine sic refert : Amitæ meæ Juliæ maternum genus ab regibus ortum, paternum cum diis immortalibus conjunctum

est ; nam ab Anco Marcio sunt Marci Reges ; quo nomine fuit mater : a Venere Julii, cujus gentis familia est nostra. Est ergo in genere et sanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent, et cæremonia deorum, quorum ipsi in potestate sunt reges. *Ex Suet. in Cæsar.*

Ὅτι τῆς Μαρτίου Ἰουναϊκῆς ἀποθανούσης, ἀδελφίδος ὦν αὐτῆς, ἐγκλιμένον τε λαμπρὸν ἐν ἀγορῇ λιγνῶν, καὶ περὶ τὴν ἐκφορὰν ἐτολμήσεν εἰκόνασ Μαρτίου προθέσθαι. *Ex Plutar. in Cæsar.*

EX ORATIONE PRO BITHYNIS.

C. Cæsar Pont. Max. in oratione, quam pro Bithynis dixit, hoc principio usus est : vel pro hospitio regis Nicomedis, vel pro horum necessitate, quorum res agitur, refugere hoc munus, M. Vicini, non potui ; nam neque hominum morte memoria deleri debet, quin a proximis retineatur ; neque clientes sine summa infamia deseriri possunt, quibus etiam a propinquis nostris opem ferre instituimus. *Ex Gell. libr. 5. cap. 13. Ita Fulvius Ursinus ex libri manuscripti corrupta scriptura.*

Quid ergo ? sygraphæ non sunt, sed res aliena est. *Ex Julio Rufiniano de figuris.*

EX ORATIONE PRO LEGE PLAUTIA.

Reperi tamen in oratione C. Cæsaris, qua Plautiam rogationem suasit, necessitate dictam pro necessitudine, id est, jure affinitatis. Verba hæc sunt : Equidem mihi videor pro nostra necessitate, non labore, non opera, non industria defuisse. *Ex Gell. libr. 13. cap. 3. et Nonio in voce Necessitas.*

EX ORATIONE IN CN. DOLABELLAM.

Cæsar in Dolabellam : * Actionis illibuisti, quorum in ædibus, fanisque posita, et honorati erant, et ornati. In libris quoque Analogicis omnia istiusmodi sine prima litera dicenda censet. *Ex Gell. libr. 4. cap. 16.* * Alias Actionis allibuisti, sed emendata Stephani, et Tornesii editio : Cæsar in Dolabellam Act. 111. Ibi isti, quorum, etc.

Nonodecimo ætatis anno L. Crassus C. Carbonem, uno et vigesimo Cæsar Dolabellam, altero et trigesimo Asiuius Pollio Catonem, non multo ætate antecedens Calvus Vatinius, iis orationibus insecuti sunt, quas hodie cum admiratione legimus. *Ex auctore dialo- gi de Oratoribus.*

Cæterum composita seditione civili, Cornelius Dolabellam consularem, et triumphalem virum repetundarum postulavit, absolutumque Rhodum secedere statuit. *Ex Sueton. in Cæsar.*

Divus quoque Julius, quam cœlestis numinis, tam etiam humani ingenii perfectissimum columnen, vim faciendæ propriæ expressit, dicendo in acensatione Cn. Dolabellæ, quem reum agit, extorqueri sibi causam optimam L. Cottæ patrociniò. *Ex Valer. Max. l. 8. cap. 9.*

C. Cæsar Cn. Dolabellam accusavit, nec damnavit. *Ex Pediano in orat. pro Marco Scauro.*

Significat et Cæsarem, item adolescentem, in Dolabella reo ex Sicilia, qui quidem damnatus est, quantum oportuit per Hortensium, etc. *Ex Pediano in Di-*

Ε' παγελθὼν δ' εἰς Ρώμην, Δολαβέλλαν ἔκρινε κακώσεως ἑπαρχίας, καὶ πολλὰ ἀπο τῆς Ἑλλάδος τῶν πόλεων μαρτυροῦντα αὐτῷ παρέσχον. μὲν οὖν Δολαβέλλας ἀπέφυγε τὴν δίκην. *Ex Plutar. in Cæs.*

EX ORAT. AD MILITES.

Fama vero hostilium copiarum perterritos, non negando, minuendove, sed insuper amplificando, ementiendoque confirmabat: itaque cum expectatio adventus Jubæ terribilis esset, convocatis ad concionem militibus: Scitote, inquit, paucissimis his diebus regem a futurum cum x. legionibus, equitum xxx. m. levis armaturæ c. millibus, elephantisque ecc. proinde desinant quidam quærere ultra, aut opinari; mihi que, qui compertum habeo, credant: aut quidem vetustissima nave impositos quocumque ventu in quascumque terras Jubebo avehi. *Ex Suet. in Cæsar.*

C. Cæsar apud milites de * incommodis eorum:

Non frustrabo vos milites. *Ex Diomede libr. 1. * Alias commodis.*

EX ORAT. PRO DECIO SAMNITE.

Nisi forte quisquam aut Cæsaris pro Decio Samnite, aut Bruti pro Dejotaro rege, cæterosque eujusdam lenti luminis, ac temporis libros legit, etc. *Ex Auctore Dial. de Orator.*

EX ORAT. PRO SEXTILIO.

Quo enim Jambo, qua procella verborum impium Sextilii caput obrui meretur? quod C. Cæsarem, a quo cum studiose, tum etiam feliciter gravissimi criminis reus defensus fuerat, etc. *Ex Val. Max. l. 5. c. 3.*

EX ORAT. DE CONJURATIS.

Catonem priimum putat de animadversione dixisse, quam omnes ante dixerant præter Cæsarem, et, cum ipsius Cæsaris tam severa fuerit, qui tum pratorio loco dixerit, etc. *Ex Cic. ad Attic. libr. 12.*

Sed Cæsar, ubi ad eum perventum est, rogatus sententiam a Consule, hujuscemodi verba locutus est: Omnes homines, etc. *Ex Sallust. in Conjur.*

Οἱ δὲ Καῖσαρ ἀναστὰς, λόγον διήλθεν πεφροντισμένον ὡς ἀποκτεῖναι μὲν ἀκρίτους ἀνδράσας ἀεὶ ῥῆματι, καὶ χεῖρι λαμπρῶς οὐ δοκεῖ πάτριον, οὐ δὲ δίκαιον εἶναι, μὴ μὲν τῷ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης, εἰ καὶ φρονοῦντο δεθέντες ἐκ πόλεως τῆς Ἰταλίας, ἀπὸ αὐτοῦ ἑλκται Κικέρων, μέγρον οὐ καταπολεμηθῆ κατακλίνας, ὅσορον ἐν εἰρήνῃ καὶ καθ' ἡσυχίαν περὶ ἐκάστου τῆ βουλῆ γνώμην παρήσει, οὕτω δὲ τῆ γνώμῃ Φιλανθρώπου Φανεσίως, καὶ τοῦ λόλου δυνατῶς, οὐ μόνον εἰ μετὰ τούτων ἀνιστάμενοι πρόσθεν ἔσονται, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν τῶς εἰρημένως γνώμης ἀπεικόμενοι πρὸς τὴν ἐκείνου κατέστησαν, εἰς ἐπὶ Κάτιανα τὸ πρῶγμα καὶ Κάτολλον περὶ διήλθεν. *Ex Plutar. in Cæs.*

EX ORAT. IN::::

Sic fac existimes, post has miserias, id est, postquam armis disceptari cœptum est de jure publico, nihil esse actum aliud cum dignitate. Nam et ipse Cæsar accusata acerbitate Marcelli (sic enim appellabat) laudataque honorificentissime et æquitate tua, et pru-

dentia, repente præter spem dixit, se senatui roganti de Marcello, ne hominis (L. ominis) quidem causa negaturum. *Ex Cicer. libr. 4. epist. ad Famil. epist. 4. ad Serv. Sulpicium.*

EX ORAT. IN FUNERE CORNELIÆ.

Quæstor Juliam amitam, uxoremque Cornelliæ defunctas laudavit e more pro rostris. *Ex Suet. in Cæs.*

Τὸ μὲν οὖν ἐπὶ γυναιξὶ προδωτέραις λόγοις ἐπιταφίαις διεξέειπεν ἢ πατρῶν ἢ Π. ἀμαρταίαις, νέαις δὲ οὐκ ἦν ἐν ἑσθαι. πρῶτος εἶπεν Καίσαρ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ἀποθανούσης. *Ex Putarch. in Cæs.*

DE C. JULII CÆSARIS ORATIONIBUS
TESTIMONIA.

Tum Brutus: Orationes quidem ejus mihi vehementer probantur, complures autem legi, etc. *Ex Cicer. in Bruto.*

Orationes aliquas reliquit: inter quas temere quædam feruntur: pro Q. Metello, quam non immerito Augustus existimat magis ab actuariis exceptam, male subsequenter verba dicentis, quam ab ipso editam; nam in quibusdam exemplaribus invenio ne inscriptam quidem pro Metello, sed quam scripsit Metello, cum ex persona Cæsaris sermo sit, Metellum, seque adversus communium obrectatorum criminationes purgantis: apud milites quoque in Hispania; idem Augustus orationem esse vix ejus putat, quæ tamen duplex fertur, una quasi priore habita prælio, altera posteriore, quo Asinius Pollio ne tempus quidem concionandi habuisse eum dicit, subita hostium incursione. *Ex Suet. in Cæs.*

EX LIBRIS IN CATONEM.

Reliquit et de Analogia duos libros, et Anticato- nes totidem. *Sueton. in Cæs.*

EX LIBRO I.

Cæsar in Anticatone priore: Uno enim excepto,

quem alius modi, atque omnis natura finxit, suos quisque habet caros. *Priscian. bis l. 6. et 7. et l. 13.*

INCERTA EX HISDEM.

Erunt officia antelucana, in quæ incidere impune ne Catoni quidem licuit, quem tamen C. Cæs. ita reprehendit, ut laudet: describit enim eos, quibus obvius fuerit, cum caput ebrii retexissent, erubuisse, deinde adjicit: Putares non ab illis Catonem, sed illos a Catone deprehensos. Potuitne plus auctoritatis tribui Catoni, quam si ebrius tam venerabilis erat? nostræ tamen cœnæ ut apparatus, et impendii, sic temporis modus constet: neque enim hi sumus, quos vituperare ne inimici quidem possunt, nisi ut simul laudent. *Ex Plin. l. 3. epist. ad Attil. Sever.*

C. etiam Cæsar gravis auctor linguæ Latinæ, in Anticatone: Unius, inquit, arrogantia, superbiaque, dominatusque. *Ex Gell. l. 4. c. 16.*

DE C. JULII CÆSARIS IN CATONEM
SCRIPTIS TESTIMONIA.

Qualis futura sit Cæsaris vituperatio contra laudationem meam, perspexi eo libro, quem Hirtius ad me misit, in quo colligit vitia Catonis, sed eum maximis laudibus meis: itaque misi librum ad Muscam, ut tuis librariis daret: volo enim eum divulgari. *Ex Cicer. ad Attic. libr. 12.*

Hirtii epistolam si legeris, quæ inibi, quasi *πρόπλασμα* videtur ejus vituperationis, quam Cæsar scripsit de Catone. *Ex libr. 12. ad Attic.*

Cum mihi Balbus nuper in Lanuvino dixisset, se et Oppium scripsisse ad Cæsarem, me legisse libros contra Catonem, et vehementer probasse. *Ex libr. 3. ad Attic.*

Quibus omnibus generibus usus est nimis imprudenter Cæsar contra Catonem meum. *Ex Cic. in Topic.*

M. Ciceronis libro, quo Catonem cælo æquavit, quid aliud Dictator Cæsar, quam rescripta oratione, velut apud Judices respondit? *Ex Tacit. libr. 4.*

Hisque usum C. Cæsarem in vituperando Catone

notaverit * Cicero. *Ex Quinctil. libr. 3.* (* in Topicis.)

Ut Catonem Tullius laudans, et duobus voluminibus Cæsar accusans. *Ex Mart. Capell. l. 5.*

Atque utinam ritus veteres, et publica saltem
His intacta malis agerentur sacra, sed omnes
Noverant Mauri, atque Indi, quæ psalteria penem
Majorem, quam sint duo Cæsaris Anticatones,
Illuc, etc. *Juven. Sat. 6.*

* Προβόμενος δὲ ὡς ἑαυτὸν ὁ ἀνὴρ διεργάσατο, δῆλος μὲν ἦν διχθεὶς, ἐφ' ᾧ δὲ, ἀδελφόν. εἶπε δ' οὐ ᾧ Κάτων, φθόνῳ σοι τοῦ θανάτου, καὶ γὰρ σὴ μοι τῆς σωτηρίας ἐφθόνησας. ὁ μὲν οὖν μετὰ ταῦτα γράφει ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Κάτωνά τε θενεῶτα λόγος, οὐ δοκεῖ πρᾶως ἔχοντος, οὐ δὲ ἐνδιαλλάκτως σημεῖον εἶναι. πῶς γὰρ ἐφείσατο ζῶντος, εἰς ἀναστῆτον ἐγγχεῖας ὄργην τοσαύτην; Paullo post: καὶ τὸν λόγον ἐκείνον οὐκ ἐξ ἀπεχθελίας, ἀλλὰ φιλοτιμίας πολιτικῆς συντετάχθαι διὰ τοιαύτην αἰτίαν. ἔγραψε Κικέρων ἐγκώμιον Κάτωνος, ὄνομα τῷ λόγῳ θέμενος Κάτωνά. καὶ πολλοῖς ὁ λόγος ἦν διὰ σπουδᾶς ὡς εἰκός, ὑπὸ τοῦ δεινοτάτου τῶν ῥητόρων εἰς τὴν καλλίστην πεποιημένος ὁπόθεν. τοῦτο ἦν ἡ Καίσαρα, κατηγορίαν αὐτοῦ νομιζόντα, τὸν τοῦ τεθνεῶτος δὲ αὐτοῦ ἔπαινον. ἔγραψεν οὖν πολλὰς τινὰς κατὰ τοῦ Κάτωνος αἰτίας συναγαγὼν. τὸ δὲ βιβλίον Ἀντικάτων ἐπιγράφεται, καὶ ὁποῦσας ἔχει τῶν λόγων ἑκάτερος διὰ Καίσαρα καὶ Κάτωνά πολλοῦς. *Ex Plut. in Cæs.*

Αὐτὸς δ' οὖν ἕσπερον ἐν τῇ πρὸς Κικέρωνα περὶ Κάτωνος ἀντιγραφῇ παρατεῖται. μη στρατιωτικὸν λόγον ἀντεξετάζειν πρὸς δεινότητα ῥήτορος ἐυφροῦς, καὶ σχολῆν ἐπὶ τοῦτο πολλὴν ἄγοντος. *Ex Plut. in Cæs.*

Ἐκ δὲ τούτου διατελεῖ τιμῶν καὶ φιλοφρονουμένων, ὡς καὶ γράφοντι λόγον ἐγκώμιον Κάτωνος, εὐτιγράφων, τὸν τε λόγον αὐτοῦ καὶ τὸν βίον, οἷς μάλιστα τῷ περικλέους εἰκότα καὶ θηρωμένους ἔπαινεῖν. ὁ μὲν οὖν Κικέρωνος λόγος Κάτωνος. ὁ δὲ Καίσαρος, Ἀντικάτων γέγραπται. *Ex Plutar. in Cic.*

EX LIBRIS DE ANALOGIA AD M. T. CICERONEM.

Reliquit et de Analogia duos libros, etc. *Ex Suet. in Cæsar.*

EX LIBRO I.

Quin etiam in maximis occupationibus cum ad te ipsum, inquit, in me intuens, de ratione latine loquendi accuratissime scripserit, primoque in libro dixerit, verborum delectum originem esse eloquentiæ

tribueritque, mi Brute, huic nostro, qui me de illo maluit, quam se dicere, laudem singularem; (nam scripsit his verbis, cum hunc nomine esset affatus: Ac si cognita præclare eloqui possent, nonnulli studio, et usu laboraverunt, cujus te pene principem copię, atque inventorem, bene de nomine, ac dignitate Populi Rom. meritum esse existimare debemus,) hunc facilem, et quotidianum novisse sermonem, nunc pro relicto est habendum. Tum Brutus, Amice hercule, inquit, et magnifice te laudatum puto, quem non solum principem, atque inventorem copię dixerit, quæ erat magna laus sed etiam bene meritum de Populi Romani nomine, et dignitate. *Ex Cic. in Bruto.*

C. Cæsar ille perpetuus Dictator, Cn. Pompeji socer, a quo familia, et appellatio Cæsarum deinceps propagata est, vir ingenii præcellentis, sermonis præter alios suæ ætatis castissimi, in libris, quos ad M. Ciceronem de Analogia scripsit, Arenas vitiose dici existimabat, quod Arena nunquam multitudinis numero appellanda sit, sicut neque Cælum, neque Triticum: contra autem Quadrigas, etiamsi currus unus equorum quatuor junctorum unum sit, plurativo semper numero dicendas putat; sicut Arma, et Mœnia, et Comitia, et Inimicitias, etc. *Paullo post:* Tum prolato libro de Analogia prima verba hæc ex eo pauca memoriæ mandavi: nam cum prædixisset, neque Cælum, Triticumve, neque Arenam multitudinis significationem pati: Num tu, inquit, harum rerum natura accidere arbitraris, quod unam terram, et plures terras, et urbem, et urbes, et imperium, et imperia dicamus? neque quadrigas in unam nominis figuram redigere, neque Arenam in multitudinis appellationem convertere possumus? *Ex Gell. libr. 19. c. 8.*

Atque id, quod a C. Cæsare excellentis ingenii, ac prudentiæ (ita Gellius, Macrobius providentiæ) viro in primo de Analogia libro scriptum est, habe semper in memoria, atque in pectore, ut tanquam scopulum sic fugias inauditum, atque insolens verbum: *Ex Gell. libr. 1. c. 10. et Macrob. l. 1. Saturnal. c. 5.*

C. Cæsar in libro de Analogia secundo, hujus die, et hujus specie dicendum putat. *Ex Gell. l. 9. c. 14.*

Panium Cæsar de Analogia libro secundo dici debere ait, sed Verrius contra: nam *i* detracta Panum ait dici debere. *Ex Charis. l. 1.*

Cæsar de Analogia secundo, Fagos, Populos, Ulmos. *Ex Charis. l. 1.*

Cæsar de Analogia secundo Turbonem, non Turbinem, etiam in tempestate dici debere ait, ut Cato Catonis, non ut homo hominis. *Ex Charis. l. 1.*

Lacer, an Laceris, etc. Cæsar de Analogia secundo, necnon Vaigius de rebus per epistolam quæsitis. *Ex Charis. l. 1.*

Is homo, idem compositum facit, nisi quia Cæsar libro secundo (*de Analogia videlicet*) singulariter Idem, pluraliter Idem dicendum affirmat: sed consuetudo hoc non servat. *Ex Charis. l. 1.*

EX HISEM NON DISTINCTO LIBRO.

C. Cæsar gravis auctor linguæ Latinæ in libris Analogicis omnia istiusmodi (puta, *Senatu, Victu, Aspectu, etc.*) sine *i* litera dicenda censet. *Ex Gell. libr. 4. cap. 16.*

Hic, et hæc Samnitis: Sic Cæsar de Analogia. *Ex Prisc. l. 6.*

Partum. Cæsar de Analogicis harum partum. *Ex Charis. l. 1.*

EX HISEM, UTI VEROSIMILE EST, NON ADSCRIPTO TAMEN UBI LAUDANTUR LIBRO.

Mihi autem placet Latinam rationem sequi, quousque patitur decor: neque enim jam Calypsonem dixerim, ut Junonem: quamquam secutus antiquos C. Cæsar utitur hac ratione declinandi. *Quinct. l. 5. c. 5.*

M. Tullius, et C. Cæsar, mordeo, momordi; pungo, pupugi; spondeo, sponondi dixerunt. *Gell. libr. 7. cap. 9.*

C. Cæsar ait *L* litera nominativo singulari neutra finita nomina, eandem definitionem capere, quam ca-

piant *E* litera terminata: huic animali, et ab hoc animali, huic puteali. *Charis. l. 1.*

Aplustre. Omnium nominum, quæ sunt neutri generis, et in *E* terminantur, ait Plinius, Cæsarem scisse eosdem esse ablativos, quales sunt dativi singulares. *Charis. l. 1.*

AR literis nomina neutralia terminata ait Cæsar, quod dativo, et ablativo pari jure funguntur: ut idem Plinius scribit. *Charis. l. 1.*

Jubar. Plinius ait, inter cætera etiam istud Cæsarem dedisse præceptum, quod neutra nomina *AR* nominativo clausa, per *i* dativum, ablativumque singulares ostendant: Jubar tamen, et Far ab hac regula dissidere: nam huic jubari dicimus, ab hoc jubare, et huic farri, ab hoc farre. *Charis. l. 1.*

Ac ne illa ratio recepta est, quam Cæsar ponit in femininis, ut puppim, restim, pulvim: hoc enim modo et ab hoc cani, et ab hoc cane. *Charis. l. 1.*

Tribus III junctis, qualis posset syllaba pronuntiaris? nam postremum *I* pro vocali recipiendum, quod Cæsari artis Grammaticæ doctissimo placitum fuisse a Victore quoque in arte Grammatica de syllabis comprobatur. *Priscian. libr. 1.*

V loco consonantis posita eandem prorsus in omnibus vim habuit apud Latinos, quam apud Æoles digamma *F*, pro quo Cæsar hanc figuram *F* scribere voluit: quod quamvis illi recte visum est, tamen consuetudo antiqua superavit. *Prisc. l. 1.*

Hæc pollis pollinis: sic Charisius. Probus autem, et Cæsar, hoc pollen pollinis declinaverunt. *Prisc. l. 6.*

Præterea Cæsar declinat, pubis puberis: Probus, pubes puberis: quidam puber puberis. *Prisc. l. 6.*

Quamvis Cæsar non incongrue protulit ens a verbo sum, es, est. *Prisc. l. 18.*

Hoc lutum, atque macellum singulari exire memento, licet Ennius, ista macella dicat, et Cæsar luta. *Ex Capro.*

Lacrumæ, an Lacrymæ, maxumus, an Maximus, et si quæ similia sunt, scribi debeant, quæsitum. Terentius Varro tradidit, Cæsarem per *I* ejusmodi verba solitum esse enuntiare, et scribere, inde propter aucto-

ritatem tanti viri consuetudinem factam. Sed ego in antiquorum, etc. *Cassiodor. ex Anneo Cornuto de Orthograph.*

Varie etiam scriptitatum est, Mancupium, Aucupium, Manubiæ: siquidem C. Cæsar per I scripsit, ut apparet ex titulis ipsius. *Ex Velio de Orthogr.*

An ideo minor est M. Tullius Orator, quod idem artis hujus (*Grammaticæ*) diligentissimus fuit, et in filio, ut in Epistolis apparet, recte loquendi usquequaque asper quoque exactor? Aut vim C. Cæsar's fregerunt editi de Analogia libri? *Quinct. l. i. cap. 7.*

APOPHTHEGMATA.

Sed tamen ipse Cæsar habet peracre iudicium: et, ut Servius frater tuus, quem literatissimum fuisse iudico, facile diceret, hic versus Plauti non est, hic est, quod tritas haberet aures notandis generibus poetarum, et consuetudine legendi: sic audio Cæsarem, cum volumina jam confecerit *Ἀποφθεγγμάτων*, si quid afferatur ad eum pro meo, quod meum non sit, rejicere solere; quod eo nunc magis facit, quia vivunt mecum ferè quotidie illius familiares. Incidunt autem in sermone vario multa, quæ fortasse illis cum dixi, nec illiterata, nec insulsa esse videantur. Hæc ad illum cum reliquis actis perferuntur. Ita enim ipse mandavit. Sic fit, ut, si quid præterea de me audiat, non audiendum putet. *Cic. libr. 9. epist. ad Famil. epist. 16. ad Pap. Pætum.*

Dicta Collectanea.

Feruntur et a puero, et ab adolescentulo quædam scripta, etc. item Dicta collectanea, quos omnes libellos vetuit Augustus publicari. *Suet. in Cæs.*

EPHEMERIDES.

C. Julius Cæsar cum dimicaret in Gallia, et ab hoste raptus equo ejus portaretur armatus, occurrit quidam ex hostibus, qui eum nosset; et insultans ait * Cecos Cæsar, quod Gallorum lingua, Dimitte, significat: et ita factum est, ut dimitteretur. Hoc autem ipse Cæsar in Ephemeride sua dicit, ubi propriam commemorat felicitatem. *Servius in l. 11. Æneid. Virgiliti.*

* *Alias Cetos Cæsar. Servius P. Danielis Cæsar, quod quid velit, docti examinent.*

LIBRI AUSPICIORUM.

Sed contra Julius Cæsar xvi. Auspicioꝝ libro negat, nundinis concionem advocari posse, id est, cum populo agi, ideoque nundinis Romanorum haberi comitia non posse: *Macrob. l. 1. Saturn. c. 16.*

AUGURALIA.

Cæsar in Auguralibus: si sincera pecus erat: *Prisc. libr. 6.*

DE DIVINATIONE.

Genus eloquentiæ dumtaxat adolescens: adhuc Strabonis Cæsar's secutus videtur: cujus etiam ex Oratione, quæ inscribitur, Pro Sardis, ad verbum nonnulla transtulit in Divinationem suam. *Suet. in Cæsare. Erunt forte, qui hoc ad Orationum Fragmenta pertinere existimabunt, me non multum repugnante.*

ASTRONOMICA.

Nam Julius Cæsar, ut Siderum motus, de quibus non indoctos libros reliquit, ab Ægyptiis disciplinis hausit: ita hoc quoque ex eadem institutione mutuatus est, ut ad Solis cursum finiendi anni tempus extenderet. *Macrob. l. 1. Saturn. c. 26.*

Tres autem fuere sectæ, Chaldæa, Ægyptia, Græca: his addit apud nos quartam Cæsar Dictator, annos ad Solis cursum redigens singulos, qui prius antecedeat. *Plin. l. 18. c. 25.*

A Bruma in Favonium Cæsari nobilia sidera significant; Kal. Januarii matutino Canis occidens. *Paullo post*: Pridie Nonas Januarii Cæsari Delphinus matutino exoritur, et postero die Fidicula, quo Ægypto Sagitta vesperi occidit. *Paullo post*: a Favonio in æquinoctium vernum Cæsari significat xvii. Kal. Martii triduum variæ, et viii. Kal. Hirundinis visu, et postero die Arcturi exortu vespertino, item iii. Nonas Martii Cæsari Cancri exortu id fieri observavit. *Paullo post*: Cæsar et Idus Martias ferales sibi annotavit Scorpionis casu. *Paullo post*: iii. Nonas Aprilis in Atti-